

Erindringer fra Gåser

Just Johannes Justesen er født den 10. marts 1898 på gården "Sandagergård", Skroldvej 5, i Gåser, som søn af gårdejer Anders Christian Justesen og hustru Ane Johanne Kathrine Thomsen. I starten af 1970'erne blev optaget et bånd, hvor Johannes Justesen fortalte historier om Gåser-beboere fra århundredskiftet (1900) og fremefter. Dette bånd blev optaget på foranledning af Stinna Klem Thomsen, gift med Anders Klem Thomsen, og senere afleveret til Hals Arkiv, som har foretaget en afskrift af dette. Det er denne afskrift, der kan læses nedenfor, men også lyd-filen er tilgængelig for besøgende på denne hjemmeside.

Af Johannes Justesen

På opfordring så vil jeg fortælle nogle minder fra det gamle Gåser og fra de gamle Gåserboere - fra århundredskiftet. Der var jo mange gamle mænd, som gik rundt og kunne fortælle mange fornuftige og fornøjelige historier fra gammel tid.

Vi havde et par søskende, som boede ovre på en gård tæt ved mit hjem, de hed Ravn. Og de to søskende der var meget originale, i deres tænke- og væremåde. Jeg husker en dag, at Jens Ravn, som han hed, kom over til min far, han var ikke stået op, han var sovet videre om formiddagen, og vi gik ude i stalden, så satte han sig ud til os i stalden, og så sagde han, "Er Anders Justesen stået op?". "Nej", sagde vi, "det er han ikke". "Jo, for jeg ville så gerne have Johannes til at komme over at hjælpe mig, men det kan vel ikke hjælpe noget at spørge jer, jeg går ind til hovedet". Han kom ind til far og så sagde han: "Jeg har tænkt, om ikke Johannes kunne få tid til at hjælpe mig et par dage, i er jo færdige med forårsarbejdet, og vi har knap nok begyndt". Far sagde ja, og jeg kom over til Jens Ravn.

Da jeg mødte derovre, en morgen kl. 8, så sagde Jens Ravn: "Nu skal vi ind til Signe", og vi gik ind, og det allerførste, der mødte os inde i stuen, det var en pandefuld, store stegte ål, og det var noget for en 17 års dreng at komme i kast med. Og så skulle vi køre gødning. Jeg læssede gødning og Jens kørte, ja gud ved hvor mange kilometer fra ejendommen, jeg stod hjemme i solen og havde det vældigt godt. Siden var vi færdige med det. De havde en pige der hed Else, og hun spredte gødningen, ligesom Jens kørte det ud, og vi skulle da så ud og have det pløjet ned. Hestene de var vilde, de var aggressive, og jeg skulle holde ploven, det var en gammel fyr, med ingen skær og en lang muldfjæl, og ligesom den var i jorden, så var den ovenfor. Jeg var jo vant til at pløje på almindelig måde, så jeg råbte jo "Pruuh", når ploven den gik op, men så sagde Jens Ravn: "sig mig engang, er du syg?". "Nej, det er jeg da ikke". "Nå, men pyt da med det Johannes, det skal jo harves".

Sådan var de gamle, der var ingenting, der skulle være helt nøjagtig, og sådan kunne det gå, for der var ingen gæld på de forskellige ejendomme.

Vi havde en broder og en søster, der boede i en lille ejendom nede ved fjorden. Konen hed Else Marie og broderen hed Wolle Christian. Han havde en gang i sin tid, da far overtog gården nede i Gåser, hvor han der som ung mand var karl, som de sagde. Der tjente en pige der samtidig, som de kaldte

Galemarie. Om formiddagen, om foråret, så skulle der selvfølgelig køres gødning ud. Wolle Christian og Marie kunne knap forliges. Når så han var hjemme og skifte vognen der i gården og kørte sønderud og kom op på stenbroen, så gav vognen sådan et par rusk. Christian kunne ingenting høre og så sagde han ”pruuuh”, og så sagde han ”hvad var det du sagde?”. Og så begyndte Marie derhenne at skælde ud, og så sagde Christian: ”Hold nu kæft, Galemarie”, og så kørte han. Og det gentog sig for hver tur.

Så var der nogle år efter, da jeg var blevet voksen, da traf jeg Wolle Christian nede ved Steffen Koch, og de havde siddet og fået nogle kaffepuncher. Jeg havde spillet fodbold, jeg var jo en ung mand, og så sagde Wolle Christian til mig, ”ja, ja” sagde Christian, han snøvlede så meget, når han snakkede. ”Jeg kan nok huske det, jeg kan nok huske det Johannes, jeg kan nok huske det jeg kan nok huske det”. ”Jeg kan huske de 4 agre, der gik langs med vejen, jeg kan huske de 4 agre, der gik langs med Klemmens skel, og så de 2 nærmest ved vejen, og så var der de 8 lange agre, og så de 2 nærmest ved vejen, jeg kan nok huske det, og så var der de stakkene agre nede ved åen, og så de 6 der søndenfor, jeg kan nok huske det, jeg kan den ondme knuse mig nok huske det”.

Sådan nogle fortællinger får man jo knap nok i dag, for så originale er mennesker jo ikke.

Vi havde en familie også dernede, der hed Frederik Koustrup, de boede oppe i et gammelt hus, omtrent ved Fælledgården, og Koustrup var i mange år skorstensvidne. På den tid var der jo brandfoged og 2 skorstensvidner, der gik rundt og synede skorstene. Koustrup, Murer-Martin og Niels Ladefoged, det var publikummet, der gik rundt og synede skorstene. Men der var ingen af dem, der kunne skrive i en protokol, det gik de op til lærer Kjær og fik ordnet, de fik skrevet ind, når det var i orden, og når der manglede noget. Men Koustrup kunne jo ikke engang skrive sit navn. Nedenunder i den gamle brandprotokol, der stod skrevet med lærerens pænt prentede bogstaver: Frederik Koustrup, med ført hånd. Han var sådan lidt af en original, hans kone hed Marie, og de havde en 2-3 tønder land De unge mennesker nede hos dem, de skulle gøre det vi kaldte på gammel dansk ”biel” deroppe, altså en halv dags arbejde, en hellig formiddag med et par heste. Så skulle de beværtes, på bedste måde. Marie var ikke helt proper, men et kogt æg skulle de da altid have, og masser af brændevin. Men når Marie skulle til at pille ægget, så var det helt sort som kul, hun brugte ingen vand til at vaske det af i, nej, hun tog det ind i munden, og så smuttede hun det. Så var det fint og klart, så de unge kunne spise det med god appetit.

Der var også en mand nede på Gåser-egnen, som var sadelmager Han boede i et gammelt hus, der ligger lige først i byen. Han hed Anders Ladefoged, og hans kone hed Marie. Han havde et sadelmagerværksted inde i dagligstuen. De par benklæder, Anders havde på, jeg tror de engang i sin tid havde været af gråt vadmæl, men de var så forstoppet, der var nok aldrig en farve, der kunne opregnes, uden at den også var på det par benklæder, men på bunden var det som beg.

Han var en meget god fortæller Anders Ladefoged, han kunne fortælle mange gode historier. Der boede nede i vores by også en smed, han boede nede i den yderste østre ende af byen. Han døde jo som alle mennesker de jo gør, og skulle så begraves en dag. Han blev ført op til kapellet, og stod der til dagen efter, da skulle begravelsen være. Da de så kom til begravelsen, faldt vores tømrer Christian Gade i søvn. Hans sidemand gav ham et puf, og så

vågnede tømreren op, og sagde: ”Jeg skal fanden hakke mig ikke have flere kaffepuncher”. Da de så kom ud til graven, og han var blevet sænket i jorden så gik tømreren hen, kikkede ned i graven, og sagde: ”Han vender fanden hakke mig galt”, og så måtte de jo have smeden hevet op igen og have ham vendt. Han skulle jo vende med hovedet i vest og fødderne i øst, som andre mennesker. Samme dag var der et forfærdeligt uvejr, og vores præst det var en ganske lille mand, han vejede måske omkring 115-120 pund, og der var stormvejr, han var lige ved at blæse i graven, men vores tømrer var straks beredt, han fik fat i ham og sagde: ”Der var du fanden hakke mig ved at gå deri”.

Wolle Christian havde også en følelse, han mente han kom galt af sted, hver gang han skulle på loftet. Der var jo en trappe man greb op og tog i, og der var en lem, og der var ikke ret højt op til loftet. Så når han begyndte at gå op af trappen, sagde han: ”Av-av”. Så sagde hans søster: ”Jamen Wolle Christian, hvad er der dog i vejen, har du slået dig?”. ”Nej”, sagde Christian, ”men jeg ved den onde knuse mig, at jeg skal”.

I ca. 1903 kom de første cykler til Gåser, og der var en del mænd, bl.a. Christian Mann, Anders Koch, Gård-Christian, Steffen Koch, den lille Anders Just, Hans Bødker, de fik alle sammen cykler, og det var med fast nav, der var ingen frihjul. De skulle passe nøje på når de kom op i fart, kunsten var jo stor, at lære at køre på cykel. Hans Bødker kom en dag, en søndag formiddag, og kørte nordpå fra byen, han ville til Gandrup. Da han havde passeret skolen, der var en stor grøft på venstre hånd, der så han en cyklist, der kom nordfra, og så tænkte han, nu skal du passe på ikke at køre på ham. Han tog godt fat i cykelstyret, og resultatet blev, han kørte lige på ham, og de væltede i grøften. Det viste sig, da manden kom op at stå, at det var præsten fra Gandrup, pastor Agersted, som kom og skulle holde gudstjeneste i Gåser kirke, og da Hans Bødker så det var præsten, sagde han: ”Havde jeg vidst, at det var Dem hr. Pastor, så havde jeg sørme ikke gjort det”.

Der boede en familie nede i et gammelt hus, der lå lige nord for Bødkergården, i dag kalder vi huset for Sofiehuset. Manden hed Frederik, også kaldet den krogarmede Frederik, konen hed Sofie. Så døde Frederik en vinter, og den dag han skulle begravnes, var der et forrygende vejr. Vores lærer var jo selvfølgelig tilsagt, og skulle komme ned at synge Frederik ud nede i hjemmet, men vejret blev så slemt, at han ikke kunne komme derned. Men vores købmand Jens Laurits Larsen og Hans Bødker de mødte jo da op til begravelsen, og de spiste ved Sofie sammen med 4-5-6 stykker mere, og de fik ikke så få snapse. Så blev da tiden, da de skulle have Frederik båret Frederik ud, og så sagde Jens Laurits: ”Vi skal da synge et eller andet”. ”Ja”, sagde Hans Bødker, ”jeg ved sørme ikke hvad vi skal synge”. ”Det skal jeg sige dig”, sagde Sofie, ”jeg synes, vi skal synge den her: Frederik er du oppe”, og så sang de Frederik er du oppe. Og så kørte de ham til kirken. Det var Øster Hassing kirke., så det var en lang tur. Da de kørte hjem fra kirke kom Hans Bødker lidt uden for vejen, det var en gammel jordvej, og vognen væltede. Så sagde Jens Laurits: ”Hans, du skal ikke være ked af det, der er ingen af os, der har slået os”.

Ovre i en gammel gård, der ligger også lidt nord for Bødkergård, boede en mand som hed Thomas Peter. Han havde i sine unge år været i Amerika, og kom så hjem og blev gift og flyttede ned i den gamle gård. Han holdt fødselsdag. Jeg kan ikke huske, hvor gammel han blev, men der var mange gæster, og de fik mange snapse, og Thomas Peter begyndte at prale lidt af, hvad han kunne, og af sin Amerika rejse. Han og så en nabo kom til at

diskutere ret kraftigt, og resultatet blev, at de blev ikke så lidt uvenner. Thomas han sagde: "Nu må du hellere holde din mund", og hans kone sagde: "Nu skal du være forsigtig med Thomas Peter, for han har jo været i Amerika og der lærte han at bokse". Så sagde Per: "nu er jeg sateme ligeglad med, hvad han har lært, for nu skal han fandeme herud". Og så greb han værten i nakken og ud gennem vinduet, med karm, ramme og hele historien. Så brød selskabet op, der var jo ikke mere at lave, når værten var sat udenfor.

Nu kommer der en lidt yngre historie, fra både Anders Thomsens og min nutid. Der var en dag, at vi to var fulgte af til Aalborg, der kom vi ind på en restaurant, hvor der sad 2 herrer, vores kendte hestehandler fra Kjellerup, senere hen Nørresundby, Johannes Pedersen, og så Kræn Nygård, fra Gandrup. Så sagde Nygård til os: "Kom herhen drenge, så får I en thepunch". Det var under krigen, og der manglede vel lidt i hver flaske, Kræn Nygård og Johannes Pedersen havde fået hver sin thepunch, og så kom vi med, og vi fik 1, og vi fik 2, og vi fik 3, og vi fik 4 halve flasker, men det var noget varm the, så det gjorde jo ikke så meget.

Da fortalte Nygård om en hestehandel, som han og Johannes Pedersen havde lavet. Nygård havde fra Sverige fået en del heste, over Frederikshavn til Gandrup, og Johannes og hans broder Svend kom op og skulle se på alle de der heste. Da de havde set hestene, sagde Johannes: "Vi kan bruge den og den, og den", og han tog en snes stykker ud de kunne bruge, og så siger han til Kræn Nygård: "Hvad skal du have for dem?". "Det ved jeg ikke, men jeg skal vel have 600 kr. pr. stk.", og så sagde Kræn: "men følg nu med ind til Christiane, hun vil give frokost". De kom ind, og de spiste, og de snakkede om heste, og de spiste, og de drak snapse, og de drak cognac til kaffen. Så rejste Johannes sig op og gik ud, broderen Svend stod derude og sagde: "du er tåbelig at drikke så meget spiritus, inden du har handlet heste". "Du skal aldrig bryde dig om nogen ting, det skal jeg nok passe". Da han kom ind igen, sagde Kræn: "Nå, var du ude og se på hestene. "Nej", sagde han så, "det var jeg ikke". "Hvad er det, du vil give for dem?". "Jeg vil give dig 500 kr. pr. stk.". "Det var satans, du har da budt 600 kr.". "ja, det var dengang, nu vil jeg ikke give mere end 500. pr. stk.". "Så skal du også have dem, for skal det koste mig 100 kr., hver gang du skal tisse, så skal det have en ende".

Samme Nygård var en dag kørt op på Vester Hassing hede, så gik hans bil i stå ude ved Hedeskolen. Der var lige kommet en ny lærerinde, en lille københavnerdame, og det var et frygteligt vejr med sne og blæst. Der havde været flere at hente deres børn, og så troede lærerinden selvfølgelig også at Nygård skulle hente et barn, så hun gik hen til ham og sagde: "Venter de et barn?" "Nej, nej", sagde Kræn, "sådan har jeg set ud i mange år".

Samme Nygård kom en dag op på kroen, hvor han skulle have sin formiddagsbajer. Der holdte Seruminstittets vogn og skulle tage calmetteprøver. Der var ingen gæster i vognen, og sygeplejersken stod i døren ind til vognen, da Kræn kom og holdte ind til kroen. Da Nygård gik op af trappen, sagde hun højt og tydeligt: "Er De calmette?". "Nej, nej, jeg er Kræn Nygård".

Det var en også en dag, lige i de første krigsår da det var knap med kørelejligheder. Nygård var kommet ind i Hals-rutebilen, i Aalborg, han havde fået en plads og kommer så til Nørresundby. Der kommer en dame ind, der var ikke flere pladser, de var optaget af tyskere dengang, Kræn Nygård var jo en høflig mand, han rejser sig op og siger: "De må gerne sidde her frue". Hun svarer: "Tror De, jeg vil sidde på en opvarmet plads". Nygård svarer: "De vil da vel ikke forlange, at jeg skal gå med is i bukserne for Deres skyld".

Ja, nu går vi lidt tilbage i tiden igen. Vores tømrer nede i Gåser, han hed Gård-Christian, og han var egnens mand på alle måder, han kunne ordne alt mellem himmel og jord, gamle huse der ville vælte, gamle møller der løb løbsk og mange andre ting. Der var en dag han kom over til min far, og far sagde: "Christian, vi skulle have noget lavet på den gamle stald, den vestre mur er faldet ned, men vi har jo en hel del tømmer, som ligger der ude". De gik ud og så på det, og far pillede et stykke ud. Christian sagde: "Det kan fanden hakke mig ikke hjælpe noget, det er råddent". Han fandt et andet stykke, det var også råddent. "Det hjælper ikke noget, det her", sagde far, "vi må hellere gå ind til Stine". De fik en pålægsmad og en 4-5 drammer, så gik de ud for at se på det igen. Så pillede far den samme pind ud og sagde, "Kan vi bruge den Christian? Eller er den rådden?". "Nej, den er fanden hakke mig god nok". Det var den samme pind som før.

De gamle mænd i Gåser var meget konservative. Jens Tougaard og Chresten Mann, de var i sognerådet og havde været til sognerådsmøde. De kom hjem en nat, og dengang da var det skik og brug at fæstekarlen, han hed Otto Christiansen, skulle være oppe og spænde fra. Da der ingen, der sådan havde hvil som i dag, de skulle stå til rådighed for de konservative bønder, både tidligt og silde. De kom så hjem og holdt ved døren, ind til karlekammeret, og fæstekarlen kom ud og sagde, pænt og høfligt: "Velkommen hjem". Jens han siger: "Otto, vil du ikke lige gå om på den anden side af vognen og hjælpe Christian ned". De kom begge ned af vognen og vendte sig og gik hen mod stuehusdøren. Inde i gården stod der en brønd med et firkantet rækværk omkring, der var vandtruget til hestene væltet ned, det lå på hovedet med benene lige i vejret. Jens vendte sig om og sagde til Otto: "Otto, når jeg ikke er hjemme, så skal du sørge for at alting er på sin plads". Men det var jo ikke nemt for den unge mand, når det var Jens selv, der lige havde væltet det hele.

Vores Sparekasse i Vester Hassing havde selvfølgelig en meget fin bestyrelse, det var ene pæne mænd. Sparekassen havde kontordag på Vester Hassing kro. Jens Peter Ovesen havde Sparekassedag, det var vinter, og de var kørt derop i slæde, op ad Haukrogs bakke var der meget sne, det var kastet op med skovle, som det var skik og brug dengang. Da de kørte ned af bakken, på vej hjem ved 12-tiden, gav slæden et rusk, og Jens Peter han futede ud af agestolen og ned i en snedrive, og der sad han og sov. Ca. 2 minutter efter dem kom der en anden slæde, og de tog holdt og sagde til Jens Peter: "Vil du ikke køre med os østpå?". "Nej, jeg kan godt blive ved med at køre med ham, som jeg kører med".

Jens Thougård kom hjem fra møde en aften, han havde en ung karl, som var ude ved en griseso, og soen havde fået grise. Han rakte sådan ind i dyngen og talte dem, og sagde: "Holger, hvor mange har den fået?". "Hun har fået 11", sagde Holger, da han vågnede inde i halmen. "Men jeg kan kun se 8". Så måtte Holger jo op og stå, og da lå der 3 grise, som han havde lagt ihjel. Så sagde Jens: "Holger, nu må du godt gå i seng, resten kan hun sgu selv ligge ihjel".

Det var en forårsdag, Jens Thougårds søn Christian og Niels Conradsen stod inde i tørvehuset og savede brænde, Holger var også sat til at kløve brænde, og så blev der pludselig sådan en ram lugt derinde. Christian sagde til Holger: "Du er nødt til at gå ud, vi vil fandme ikke kvæles i dit møj". Holger må så stå udenfor og kløve brænde. Så kommer Jens ud og siger: "Holger, hvorfor står du herude i det vejrr?". Jens går ind til Christian og han siger: "Han fiser sådan, at det ikke er til at være herinde", Jens siger hermed til Holger: "Du må hellere gå over og strigle kalvene, de kan tåle lugten".

På Tougård tjente der også en karl, der hed Cilius Jespersen. Mandag, tirsdag og onsdag før påske var der fint vejr, de havde fået hele marken harvet op til at så. Skærtorsdag skulle de begynde at så, men da regnede det. Langfredag regnede det, og påskelørdag var det arbejdsdag igen, Jens kom ud i stalden til Cilius sammen med en gæst. Cilius gik og manøvrerede sig. Jens siger: "Hvad bestiller du". "Det ved jeg ikke, men jeg har både gjort roebøren i stand, og alt hvad jeg kunne finde på". "Jamen, giv du dig så til at holde helligdag".

Vi havde en forening nede i Gåser, som hed "Triøreforeningen". Der blev skiftevis holdt generalforsamling hos medlemmerne. Der var bestyrelsesmøde ved Christian Koch, og der var alle mennesker samlet. De fik en hel del snaps og øl, og hen på aftenen skulle Vægter Jens ud og af med noget vand. Der var ingen lys i gangen, og så tog han forkert af retningen og gik til højre, der stod et stort skab. Peter tisede ind i skabet. Og det løb jo nedenud på gulvet, sokkerne blev våde, og han kom ind og sagde: "Det er et frygteligt vejr, føj for satan, jeg blev da vasket".

Der var også en forening omkring et rensarianlæg, der blev også holdt møder. En aften var der møde dernede, en mand som hed Folmas var også til stede, og der blev snakket om mange ting. De havde en ting tilfælles dernede, det var Gåserhaven, et stykke fælles jord, som i sin tid blev udlagt, hvor en gård som havde gårdsret måtte have lov til at levere 2 gæs med yngel, og en gase, en husmand måtte have lov til at levere 1 gås, 1 gase, med yngel. Under mødet sagde Folmas alias Mads Jensen: "Jeg kunne egentlig godt tænke mig, at få den Gåserhave solgt, der er for mange udgifter ved den. Men det bliver ikke let, bare én siger nej, så kan det ikke lade sig gøre". Så sagde Lass Laden: "Jeg sætter mig imod det". Men alle vi andre vidste, at han ingen gåseret havde, derfor var det pudsigt, at det lige var ham, der ville slå det hele i stykker.

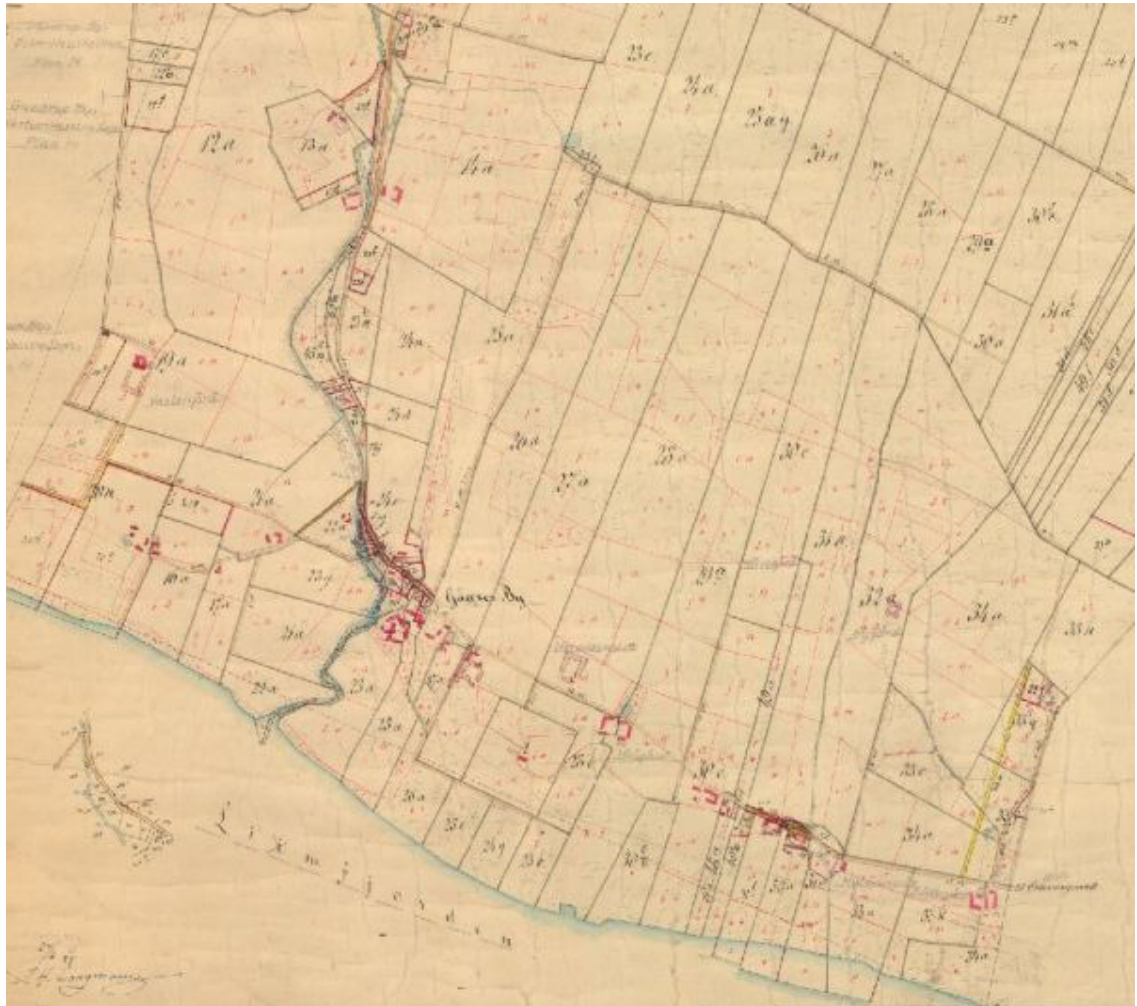
Der var en dag nede på Bødkergården, en lille pige havde skoldet sig ganske Forfærdeligt. Min mor, som var faster til den lille, gik derned hver morgen for at hjælpe med at få gjort barnet i stand. Da mødte hun Wolle Christian en morgen, han kom op til vejen med sin spand med sødmælk i, det var kommet over ham, at han skulle lade sit vand, men han tænkte ikke på, der kunne være nogen gener med kvinder, så han tog "svikken" frem, og han tisede videre op ad vejen, og så mødte han mor. "Hanne har du set ham?". Mor var ikke bleg for at få krudt, så hun sagde: "Nej Wolle, mælkevoغن den er ikke kommet endnu".

Under 1. verdenskrig var der et kompagniskab mellem de værende bønder, de købte i fællesskab Øster Ågård skov, også kaldet Hals Sønderkov. Da der var nogle år, gik det ikke så godt, bønderne måtte betale mange penge og der blev jo hurtig krisetid bagefter. En dag jeg kørte nordpå, fulgtes jeg med Laurits Fælden. Vi kom til at tale om en generalforsamling, der havde været, og jeg spurgte pænt og høfligt, hvordan det var gået. "Det gik slet ikke, når krybben er tom, så strides hestene". Så sagde Laurits: "Men det her var ikke nok med, at krybben den var tom, der var ingen bund i".

I 1919 blev skoven solgt til et konsortium. Og der var en bestyrelse, som underskrev de forskellige papirer. Jeg fyldte 20 år, og der kom en del mænd over, vi skulle spille kort, men jeg kunne som vært, ikke så godt være med, så jeg satte mig ned for at snakke. Så siger jeg til Christian: "Hvordan gik det møde?". "Jo, det gik fint, du ved ham Wolstedlund, han købte jo skoven. Og så ville han give og give, og vi kom så på Eldorado". Så sagde Per Olsen til Wolstedlund: "Kunne du ikke skaffe et par piger?". Der kom straks et par piger,

de slog sig ned på knæene af Laurits Jensen og Anders Christensen, men så sagde Laurits: "Jeg er Christiane tro. lille pige, så det her går ikke". "Det er fandeme løgn i din hals dit gamle hoved".

Matrikelkort over Gåser By, dækkende perioden 1892-1961
Kortet stammer fra hjemmesiden "Historiske kort på nettet"

Denne fortælling stammer fra en aflevering til Hals Arkiv, arkiveret under journalnummer A334. Artiklen har tidligere været publiceret på arkivets hjemmeside, men bringes her i en ny redigering.